

הודעה לעיתונות:

דברי הנגיד בכנס תמורות בשוק האשראי הקמעונאי בישראל

שלום לכולם, אני שמח להיות כאן היום בכנס שמוקדש לאחד הנושאים המשמעותיים ביותר למשק הישראלי: שוק האשראי הקמעונאי.

אני שמח לראות כאן היום את עובדות ועובדי בנק ישראל, שותפינו ממשרדי הממשלה, נציגי הבנקים והגופים החוץ-בנקאיים, חוקרים ואנשי אקדמיה.

הכנס הזה מהווה הזדמנות מצוינת לדון יחד בדרך שבה נוכל להמשיך לפתח שוק אשראי מתקדם, תחרותי, יציב ונגיש לכלל הציבור.

בדבריי היום אבקש לשתף אתכם בדרך שבה אנו בבנק ישראל מובילים את פיתוח שוק האשראי בישראל:

מהצעדים שכבר יושמו, דרך המהלכים שאנו מקדמים בימים אלה, ועד האתגרים וההזדמנויות שמחכים לנו בהמשך. ראשית, אנעמוד על התפיסה האסטרטגית שבנק ישראל מוביל בשנים האחרונות.

אראה כיצד הצעדים השונים שאנו נוקטים מהווים מהלך סדור שמטרתו לייצר שוק אשראי תחרותי, מגוון וחדשני בו הכוח עובר לצד של הצרכן וכושר המיקוח שלו מול ספקי האשראי השונים, מתעצם.

לאחר מכן אתמקד במאגר נתוני האשראי הקמעונאי ובתרומה שכבר ניכרת ממנו לשוק ולצרכנים, ולבסוף אציג את המהלך שאנו מובילים בימים אלה, יחד עם שותפים נוספים: הקמת מאגר נתוני אשראי ייעודי לעסקים קטנים ובינוניים, שעתידי לשנות את פני האשראי העסקי בישראל.

נפתח בהצגת התפיסה האסטרטגית שבנק ישראל מוביל לפיתוח שוק אשראי תחרותי, מגוון וחדשני.

במשפט אחד, אנחנו פועלים כדי להעביר את הכוח מספקי האשראי והבנקים לציבור הלווים.

הדרך לכך נשענת על שני צירים מרכזיים.

הציר הראשון עוסק בהעצמת כוחו של הצרכן ביחס למידע הפיננסי שלו. בעידן המודרני, מידע הוא אחד הנכסים החשובים ביותר.

הוא מאפשר לגופים פיננסיים להבין את צורכי הלקוח, להעריך סיכונים בצורה מיטבית, להציע מוצרים מותאמים ולפעול בסביבה תחרותית והוגנת יותר.

ככל שהמידע הרלוונטי לתימחור של עסקת אשראי יהיה זמין ונגיש, יותר ספקי אשראי צפויים לעשות בו שימוש כדי להציע יותר אשראי במחיר יותר זול.

השכלול של שוק האשראי יוביל להגברת התחרות ולשיפור במצבם של הלווים.

עד לא מזמן, למערכת הבנקאית הייתה בלעדיות כמעט מוחלטת על המידע הפיננסי של לקוחותיה.

שורת צעדים שהובלנו בבנק ישראל משנה את המצב ומבססת מודל שבו המידע שייך לצרכן וכך הוא מניע תחרות ושירות טובים יותר.

יוטיוב - בנק ישראל

<https://www.youtube.com/user/thebankofisrael>

פודקאסט בנק ישראל

<https://www.boi.org.il/bank-of-israel/boi->

פייסבוק - בנק ישראל

<https://www.facebook.com/bankisraelvc>

אתר בנק ישראל

<https://www.boi.org.il/>

הרפורמה בבנקאות הפתוחה למשל, היא מהלך שמעניק לצרכנים שליטה במידע שלהם ומאפשר להעבירו בקלות בין גופים שונים.

כבר כיום נהנים ממנו פינטקים ובנקים קטנים, המשתמשים במידע פרטני של לקוח כדי להציע לו הצעות ממוקדות המותאמות לצרכיו במחיר תחרותי יותר.

כעת, נדרש להכין את הקרקע המשפטית, הכלכלית והרגולטורית כדי להרחיב את מודל הבנקאות הפתוחה למודל של Open Finance. מודל כזה יאפשר לעשות שימוש לא רק במידע המצוי ברשות הבנקים אלא גם בזה המוחזק על ידי גופים מוסדיים ושחקנים נוספים.

לצד זאת, בנק ישראל מקדם יוזמות משלימות שמעצימות את כוחו של הלקוח: פרסום נתונים נרחב באתר הבנק, רפורמת השקיפות במשכנתאות, והנגשת מידע השוואתי על אשראי וריביות.

מכלול צעדים זה מחזק את מעמדו של הצרכן ומאפשר לו לקבל החלטות מושכלות בנוגע לכספו.

העברת השליטה במידע לידי של הצרכן היא תנאי הכרחי, אך לא מספיק.

כדי שמידע אכן יוכל לשמש תשתית לקבלת החלטות, לתחרות ולהצעת ערך אמיתית, נדרשת גם מערכת אחידה, סדורה ונגישה, שבה כלל השחקנים בשוק יכולים להסתמך על אותם נתונים מהימנים.

כאן נכנס מאגר נתוני האשראי, המממש את העיקרון הזה ומספק תשתית רחבה, אחידה ואמינה לכלל המשתמשים. אחזור לנקודה זו בהמשך דבריי.

הציר השני הינו הכנסת שחקנים חדשים לשוק.

אנחנו פועלים בבנק ישראל להרחיב את מגוון השחקנים הפועלים בשוק האשראי בשני מישורים משלימים.

הראשון הוא פתיחת השוק לשחקנים בינלאומיים: אנו מבצעים התאמות רגולטוריות ומחברים אותם למערכות בישראל, וכבר כיום ענקיות טכנולוגיה פיננסיות מביעות עניין ומתחילות לפעול כאן.

השני הוא ביצוע הקלות רגולטוריות שיאפשרו לגופים פיננסיים מקומיים, להתחרות בבנקים.

זאת, באמצעות מתווה הרישוי המדורג שהשקנו יחד עם משרד האוצר רק לאחרונה; מסלול שמאפשר להתחיל בפעילות נקודתית, כמו למשל קבלת פיקדונות - ובהמשך, ככל שעומדים בדרישות, להתרחב לבנק של ממש.

הגדלת מספר השחקנים - זרים ומקומיים - מעמיקה את רמת התחרות ומעודדת חדשנות, וכל זאת מבלי להתפשר על היציבות ועל ביטחון כספי המפקידים.

שני הצירים הללו משלימים אחד את השני: המידע בידי הצרכן והנגשתו לכלל השחקנים מאפשרים תחרות אמיתית; והכניסה של שחקנים חדשים יוצרת תמריץ לנצל את המידע לטובת מוצרים ושירותים טובים יותר.

עד כאן הצגתי את "תפיסת העל" האסטרטגית שמנחה אותנו ומהווה בסיס למהלכים שאנו מובילים.

לפני שאעבור לחלק הבא, שבו אתעמק במאגר נתוני האשראי בבנק ישראל, חשוב לי לעצור לרגע ולחדד נקודה חשובה.

הצעדים המבניים לשיפור שוק האשראי בישראל הינם מטבעם ארוכי טווח.

הם נשענים על תכנון סדור, צעדים מבניים, התאמה לסטנדרטים בין לאומיים והבטחת יציבות המערכת.

בהתאם, גם את פירות התהליך לוקח זמן לראות.

יוטיוב - בנק ישראל

<https://www.youtube.com/user/thebankofisrael>

פודקאסט בנק ישראל

<https://www.boi.org.il/bank-of-israel/boi->

פייסבוק - בנק ישראל

<https://www.facebook.com/bankisraelvc>

אתר בנק ישראל

<https://www.boi.org.il/>

לא אחת נשמעות במרחב הציבורי טענות על מצב התחרות במגזר הפיננסי, ולעיתים אף קריאות לנקוט צעדים "חפזים" – למשל התערבות ישירה במנגנוני התמחור – מתוך רצון "לפתור" את הסוגיה בן-לילה.

צעדים כאלה אינם עולים בקנה אחד עם המקובל בכלכלות מפותחות, והם אף עלולים לפגוע באמון המשקיעים והשחקנים הבינלאומיים.

בניגוד לגישה הזו, תפקידנו בבנק ישראל, כמי שאמונים על יציבות המערכת הפיננסית, הוא להבטיח שהגברת התחרות תיעשה באופן מבוקר ועל בסיס תשתית יציבה.

זוהי "דרך המלך" שתוביל לשכלול הרמה התחרותית של השוק, ולשיפור רווחת הצרכן, מבלי לסכן את חוסנה של המערכת או את האמון בה.

תפקידנו הוא לנווט את הרפורמות במקצועיות ואחריות ומתוך ראייה ארוכת טווח, ולא על פי שיקולים קצרי טווח.

כעת אבקש להתמקד במאגר הקמעונאי, ולהציג את תועלות עיקריות שכבר ניכרות בשטח הודות להפעלתו.

המאגר המנוהל אצלנו בבנק ישראל, הפך בשנים האחרונות לאבן יסוד בשוק האשראי המקומי.

הוא נבנה בתהליך שיתופי עם משרדי הממשלה, הרגולטורים השונים, המערכת הבנקאית וגופי האשראי החוץ-בנקאיים, ומנוהל כיום תוך הקפדה על סטנדרטים מחמירים של פרטיות ואבטחת מידע.

על המקום שתפס המאגר ככלי עבודה יומיומי ניתן ללמוד מאנקדוטה פשוטה: בכל פעם שאנו משביתים את המערכת לזמן קצר לצורך בדיקות וטיוב נתונים, אנו מיד מוצפים בפניות מצד המשתמשים – עדות ברורה לכך שהמאגר הפך לתשתית חיונית בשוק האשראי.

המאגר מקדם את טובת הצרכן במספר ערוצים משלימים.

ראשית, המאגר מוביל להגברת התחרות בשוק האשראי.

זו הייתה המטרה המרכזית שלשמה הוקם המאגר: לאפשר לכל נותן אשראי – בנקאי או חוץ-בנקאי – לקבל תמונה מלאה ומאוזנת יותר על מצבו הפיננסי של הלקוח, במקום שמידע זה יהיה בלעדי לבנק שלו.

מחקר שביצענו בבנק ישראל על "פרמיית הלקוח השבוי" ממחיש זאת היטב. לפני הקמת המאגר, לקוחות עם חשבון עו"ש בבנק יחיד שילמו בממוצע כ-0.4 נקודות אחוז יותר על אשראי צרכני לעומת מי שפיזרו את חשבונותיהם. מאז הפעלתו, הפער בריביות ירד באופן מובהק, והוא למעשה כמעט אינו קיים.

שנית, המאגר מוביל לחיזוק כוחם של גופי האשראי החוץ-בנקאיים.

מחקר נוסף שנערך בבנק בנוגע להלוואות לרכישת כלי רכב, מצא כי גופים שהשתמשו במידע העניקו ללווים דומים הלוואות זולות יותר לעומת מי שלא השתמשו בו, ושיעורי חדלות הפירעון אצל לקוחותיהם ירדו, בין היתר בזכות יכולת טובה יותר להעריך סיכון ולא להסתמך כמעט בלעדית על יחס ה-LTV.

לבסוף, המאגר גם משפר את יכולתנו לקדם צעדים תחרותיים נוספים.

מעבר להיותו כלי תחרותי בפני עצמו, המאגר מספק לנו בבנק ישראל.

תשתית נתונים איכותית להערכת רפורמות ומדיניות.

כך למשל, ביישום רפורמת השקיפות במשכנתאות יכולנו, בזכות נתוני המאגר ברמת הלקוח, להעריך במדויק את השפעת השינוי על השוק ועל טובת הצרכן.

יוטיוב - בנק ישראל

<https://www.youtube.com/user/thebankofisrael>

פודקאסט בנק ישראל

<https://www.boi.org.il/bank-of-israel/boi->

פייסבוק - בנק ישראל

<https://www.facebook.com/bankisraelvc>

אתר בנק ישראל

<https://www.boi.org.il/>

ללא המאגר היינו נדרשים להסתפק בנתונים אגרגטיביים ברמת מערכת הבנקאות בלבד, והיכולת לבודד השפעות הייתה מוגבלת בהרבה.

הקמתו, וניהולו של המאגר הקמעונאי דורשים תשומות רבות, מסירות, ורמה מקצועית גבוהה. כפי שאמרנו מספר פעמים בעבר, נדרש שהממשלה תקדם מספר תיקוני חקיקה שיבטיחו את המשך פעילותו התקינה של המאגר ויגבירו את האפקטיביות שלו.

לפני סיום, אבקש לומר כמה מילים בהסתכלות קדימה. בשנה וחצי האחרונות אנו מובילים פיתוח מאגר נתוני אשראי נוסף - עבור עסקים קטנים ובינוניים.

עסקים קטנים ובינוניים הם מנוע הצמיחה המרכזי של המשק, אך, למרות חשיבותם, נגישותם למקורות מימון נותרה מוגבלת, בעיקר בתקופות אי-ודאות.

בדומה להשלכות המאגר הקמעונאי, הקמת מאגר אשראי ייעודי לעסקים צפויה לחולל שינוי עמוק בשוק האשראי העסקי.

בכך, תשתפר הנגישות לאשראי, עלויות המימון ירדו, והתחרות בין נותני האשראי תגבר גם בסגמנט הזה.

המאגר העסקי לא רק ישפר את תנאי האשראי לעסקים, אלא יספק תשתית נתונים עשירה לניהול סיכונים ולמעקב אחר מצב האשראי במשק, מצב המגזר העסקי, ונקודות כשל אפשריות.

פיתוח מאגר נתוני האשראי העסקי איננו רק יוזמה רגולטורית נוספת, אלא פרויקט דגל שבנק ישראל מוביל במקצועיות ובאחריות.

הקמת המאגר העסקי היא פרויקט סבוך ביותר עם מורכבות רבה בהיבטים שונים: משפטיים, טכנולוגיים, עסקיים, תפעוליים ועוד.

לצד הפוטנציאל, והסינרגיה עם חלק ממערכות המאגר הקמעונאי, קיימים גם אתגרים: הגנה על סודיות עסקית, עיצוב מסגרת משפטית ורגולטורית, והיערכות טכנולוגית שתבטיח איסוף והנגשה של הנתונים ברמה גבוהה.

אנו פועלים לקדם את המהלך בזהירות ובאחריות, כדי לשמור על אמון הציבור והעסקים ולבסס תשתית יציבה לאורך זמן.

לשם כך הקמנו בבנק צוות ייעודי שביצע עבודת מטה יסודית ומעמיקה: הוא בחן את צורכי השוק, למד לעומק מודלים בינלאומיים מהמתקדמים בעולם, וקיים דיאלוג רצוף עם גורמים רבים:

ספקי אשראי מכל הסוגים, רגולטורים נוספים, נציגי המגזר העסקי, מומחי טכנולוגיה ומודלים עסקיים.

במקביל אנו עומדים בקשר הדוק עם עמיתינו במשרדי הממשלה על מנת למפות את הליכי החקיקה הנדרשים במסגרת הפרויקט, ולהבטיח כי ננקטים כלל הפעולות שיבטיחו את האפקטיביות של המאגר.

כל אלו נועדו להבטיח שמאגר האשראי העסקי ייבנה ברמה מהגבוהות בעולם, וישמש תשתית מתקדמת לקידום שוק אשראי תחרותי, נגיש וחדשני.

עבודת המטה והממצאים שעלו בתהליך הצביעו על תועלת פוטנציאלית משמעותית בהקמת המאגר, ולאחר האפיון הממצה שביצענו - ניתן, וכדאי לעבור עתה לשלב ההקמה.

עם זאת, כדי להבטיח את האפקטיביות של המאגר נדרש להסדיר שלוש סוגיות עיקריות:

יוטיוב - בנק ישראל

<https://www.youtube.com/user/thebankofisrael>

פודקאסט בנק ישראל

<https://www.boi.org.il/bank-of-israel/boi->

פייסבוק - בנק ישראל

<https://www.facebook.com/bankisraelvc>

אתר בנק ישראל

<https://www.boi.org.il/>

ראשית, ישנה חשיבות לכך שניהול המאגר וכלל סמכויות הפיקוח עליו ירוכזו בידי גורם אחד, שיישא באחריות כוללת ויבטיח יישום אחיד ומקצועי.

בנק ישראל כמי שמוביל את הקמת המאגר ואת ניהולו וכמי שצבר מומחיות וניסיון בהקמת וניהול המאגר הקמעונאי – הוא הגוף המתאים לכך.

שנית, על המאגר להכיל את כלל הנתונים הרלוונטיים מכלל המקורות במגזר הפרטי והציבורי לתימחור עסקת אשראי. זאת, כדי לספק תמונה הוליסטית ומדויקת של המצב הפיננסי של העסקים והלווים, ולהימנע ממידע חלקי שעלול לעוות את התמונה.

לבסוף, נדרש שהמאגר ייבנה כך שיאפשר ניתוח מעמיק והפקת תובנות רחבות בתחום המאקרו כלכלי ובתחום היציבות הפיננסית לרבות על מגמות בשוק האשראי, על מצבו של המגזר העסקי ועל דפוסים שיתרמו לעיצוב מדיניות התומכת בצמיחה ובחוסן כלכלי.

אני סמוך ובטוח כי נצליח בשיתוף פעולה עם עמיתינו בממשלה להסדיר את הסוגיות האמורות ולצאת לדרך בהקמת מאגר נתוני האשראי העסקי, במקצועיות ובאחריות. זאת, כדי ליצור תשתית מהמתקדמות בעולם שתוביל להגברת התחרות, לניהול סיכונים איכותי ולהאצת צמיחת המגזר העסקי והמשק כולו.

לסיכום, פיתוח שוק האשראי הוא מהלך אסטרטגי שבנק ישראל מוביל באחריות ותוך שמירה על יציבות.

שני הצירים: שבירת המונופול הקיים על המידע הפיננסי, יחד עם הכנסת שחקנים חדשים מקבלים ביטוי מעשי במאגר האשראי.

אנו נמשיך לפעול בשיתוף פעולה לקידום שוק אשראי פתוח ותחרותי, המנוהל בשיקול דעת ולא בצעדים פזיזים, לטובת משקי הבית, העסקים והחוסן הכלכלי של ישראל.

אני מודה לכל מי שארגן את הכנס החשוב הזה.

נייחל כולנו לחזרתם המהירה של החטופים ולשובם של כוחות הביטחון בשלום.

אני מאחל לכולם כנס פורה ומלמד.

תודה רבה.

יוטיוב - בנק ישראל

<https://www.youtube.com/user/thebankofisrael>

פודקאסט בנק ישראל

<https://www.boi.org.il/bank-of-israel/boi->

פייסבוק - בנק ישראל

<https://www.facebook.com/bankisraelvc>

אתר בנק ישראל

<https://www.boi.org.il/>